



Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

NUTQ KAMCHILIKLARINI OLDINI OLIHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI

Maxmudov Xurshid Shuxratovich

Qo'qon davlat universiteti Maxsus pedagogika kafedrasida o'qituvchisi

Izzatullayeva Hafizaxon Bobomurod qizi

Logopediya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada nutq kamchiliklarini oldini olishda qo'llanilayotgan zamonaviy texnologiyalar, innovatsion metodlar hamda logopedik yondashuvlarning samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol o'yinlar, multimedia vositalari va logopedik mashqlarning ahamiyati tahlil qilingan. Nutq buzilishlarini erta aniqlash va profilaktika qilishning pedagogik hamda psixologik jihatlari ochib berilgan.

Tayanch tushunchalar. Nutq kamchiligi, logopediya, innovatsion texnologiyalar, artikulyatsion mashqlar, multimedia vositalari, interfaol metodlar, nutq rivojlanishi, profilaktika, logopedik korreksiya, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Bugungi kunda bolalar nutqidagi kamchiliklarni erta aniqlash va ularni bartaraf etish muhim pedagogik hamda ijtimoiy masalalardan biri hisoblanadi. Nutq insonning fikrlashi, muloqoti va jamiyatda o'z o'rnini topishida asosiy vosita hisoblanadi. Shu sababli nutq buzilishlarining oldini olish va korreksiyalashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.



Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Hozirgi davrda logopedik mashg'ulotlarda axborot texnologiyalari, multimedia vositalari, interfaol o'yinlar va innovatsion metodlardan foydalanish bolalarning qiziqishini oshirib, mashg'ulot samaradorligini kuchaytirmoqda. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda zamonaviy texnologiyalar muhim o'rin tutadi.

Nutq kamchiliklarini erta bartaraf etish bolaning intellektual, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Nutq buzilishlari o'z vaqtida korreksiya qilinmasa, bolaning o'qish, yozish va muloqot jarayonida qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin. Shu bois profilaktik ishlarni maktabgacha ta'lim davridan boshlash maqsadga muvofiqdir.

Zamonaviy texnologiyalar logopedik mashg'ulotlarni samarali tashkil etishda keng imkoniyat yaratadi. Quyidagi texnologiyalar amaliyotda keng qo'llanilmoqda:

Multimedia vositalari

Audio va video materiallar bolalarning tovushlarni to'g'ri talaffuz qilishiga yordam beradi. Rangli tasvirlar, animatsiyalar va ovozli mashqlar bolalarda qiziqish uyg'otadi. Multimedia vositalari logopedik mashg'ulotlarda eng samarali zamonaviy texnologiyalardan biri hisoblanadi. Ular matn, ovoz, rasm, animatsiya va videolarni birlashtirgan holda bolaning nutq faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Multimedia vositalari bolalarning diqqatini jalb qiladi, mashg'ulotlarga qiziqishini oshiradi hamda ma'lumotni tezroq qabul qilishiga yordam beradi.

Logopedik mashg'ulotlarda multimedia vositalaridan foydalanish tovushlarni to'g'ri talaffuz qilishni namoyish etish; artikulyatsion mashqlarni vizual ko'rsatish; fonematik eshituvni rivojlantirish; lug'at boyligini oshirish; eshitish va ko'rish xotirasini mustahkamlash kabi imkoniyatlarni yaratadi.

Masalan, interaktiv taqdimotlar orqali bolalarga tovushlarning talaffuzi ko'rsatiladi, videoroliklar yordamida til va lab harakatlari tushuntiriladi. Audio



Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

yoʻzuvlar esa tovushlarni farqlash va toʻgʻri eshitishni shakllantirishga yordam beradi.

Shuningdek, multimedia vositalari yordamida logopedik ertaklar, multfilmlar va ovozli topshiriqlar tashkil etiladi. Bu usullar ayniqsa maktabgacha yoshdagi bolalarda samarali natija beradi, chunki bolalar koʻrgazmali va qiziqarli mashgʻulotlarga tezroq moslashadi.

Multimedia texnologiyalarining yana bir afzalligi — individual yondashuv imkoniyatidir. Har bir bolaning nutqiy ehtiyojiga qarab maxsus dastur va mashqlar tanlanadi. Natijada mashgʻulot samaradorligi oshadi va nutq kamchiliklarini korreksiya qilish jarayoni tezlashadi.

Interfaol oʻyinlar

Nutq rivojlantiruvchi oʻyinlar bolaning lugʻat boyligini oshirish, fonematik eshituvini rivojlantirish va talaffuzni yaxshilashga xizmat qiladi. Interfaol oʻyinlar bolalarning nutqini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu oʻyinlar orqali bola faol ishtirok etadi, mustaqil fikrlaydi va nutqiy faolligi ortadi. Oʻyin jarayonida bola oʻzini erkin his qiladi, bu esa nutq kamchiliklarini bartaraf etishda qulay psixologik muhit yaratadi.

Logopedik mashgʻulotlarda qoʻllaniladigan interfaol oʻyinlar quyidagi vazifalarni bajaradi: tovush talaffuzini yaxshilash; lugʻat boyligini oshirish; bogʻlanishli nutqni rivojlantirish; fonematik eshituvni shakllantirish; diqqat va xotirani rivojlantirish; muloqot koʻnikmalarini mustahkamlash.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari

Kompyuter dasturlari va mobil ilovalar orqali logopedik mashqlarni bajarish bolalarda mustaqil shugʻullanish koʻnikmasini rivojlantiradi.



Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Artikulyatsion gimnastika

Til, lab va jag‘ mushaklarini rivojlantirishga qaratilgan mashqlar nutq apparati faoliyatini yaxshilaydi. Ushbu mashqlarni multimedia vositalari orqali ko‘rsatish samaradorlikni oshiradi.

Innovatsion metodlarning samaradorligi

Innovatsion metodlar bolalarni faol ishtirok etishga undaydi. Masalan:

- “Rasm asosida hikoya tuzish” metodi;
- “Aqliy hujum” usuli;
- rolli o‘yinlar;
- sensor rivojlantiruvchi mashqlar.

Bu metodlar bolalarning mustaqil fikrlashi, nutq faolligi va kommunikativ qobiliyatini rivojlantiradi.

Nutq kamchiliklarini oldini olishda ota-onalar bilan hamkorlik muhim hisoblanadi. Logoped tomonidan tavsiya etilgan mashqlarni uy sharoitida davom ettirish ijobiy natija beradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ota-onalar uchun onlayn maslahatlar va video tavsiyalar tashkil etish mumkin.

Nutq kamchiliklarini oldini olishda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish logopedik ishlar samaradorligini oshiradi. Multimedia vositalari, interfaol o‘yinlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bolalarda nutq rivojlanishini qo‘llab-quvvatlab, mashg‘ulotlarni qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Nutq buzilishlarini erta aniqlash, logoped va ota-onalar hamkorligini yo‘lga qo‘yish hamda innovatsion metodlarni keng qo‘llash kelajakda bolalarning to‘laqonli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ayupova M. Logopediya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
2. Po‘latova D. Nutq buzilishlarini korreksiya qilish metodikasi. – Toshkent, 2021.



Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

-
3. Nurkeldiyeva D. Maxsus pedagogika. – Toshkent: Fan, 2019.
 4. Vygotskiy L.S. Bola nutqi va tafakkuri rivojlanishi. – Moskva, 2018.
 5. Shomaxmudova R. Logopedik texnologiyalar va innovatsion metodlar. – Toshkent, 2022.
 6. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
 7. Internet manbalari va zamonaviy pedagogik maqolalar.